

Sygn. akt VIII U 2384/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 20 kwietnia 2016 r.

Sąd Okręgowy w Gliwicach VIII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSO Joanna Smycz
Protokolant:	Justyna Jarzombek

po rozpoznaniu w dniu 20 kwietnia 2016 r. w Gliwicach

sprawy W. G.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z.

o prawo do emerytury

na skutek odwołania W. G.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z.

z dnia 4 września 2015r. **nr** (...)

zmienia zaskarżoną decyzję w ten sposób, że przyznaje ubezpieczonej W. G. prawo do emerytury począwszy od 1 sierpnia 2015r.

(-) SSO Joanna Smycz

Sygn. akt VIII U 2384/15

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 4 września 2014r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z. odmówił ubezpieczonej W. G. prawa do emerytury w niższym wieku w oparciu o art. 184 w związku z art. 32 ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2015 r. poz. 748 ze zm.)

w związku z tym, iż nie udowodniła ona 15 – letniego okresu zatrudnienia w szczególnych warunkach.

W odwołaniu od powyższej decyzji ubezpieczona domagała się jej zmiany poprzez przyznanie jej prawa do wcześniejszej emerytury. Podniosła, że zgodnie z załączoną do wniosku o emeryturę dokumentacją udowodniła wymagany prawem 15 – letni okres zatrudnienia w szczególnych warunkach i tym samym spełnia warunki do przyznania prawa do emerytury.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie, podtrzymując swoje stanowisko zawarte w uzasadnieniu zaskarżonej decyzji. Podniósł ponadto, że nawet gdyby sporne okresy pracy uznać za pracę w warunkach szczególnych, to przy odliczeniu odwołującej okresów urlopu wychowawczego oraz okresów pobierania zasiłków

chorobowych wciąż nie spełniłaby ona warunku 15 lat pracy w warunkach szczególnych, gdyż posiadałaby jedynie 14 lat, 4 miesiące i 2 dni takiej pracy.

Sąd ustalił co następuje:

Ubezpieczona ukończyła 55 rok życia w dniu (...), nie jest członkiem OFE, na dzień 1 stycznia 1999 r. legitymuje się ponad 20-letnim okresem składkowym i nieskładkowym, nie wykazała jednak żadnych okresów pracy w warunkach szczególnych.

Organ wskazał, iż nie zaliczył jako pracy w warunkach szczególnych okresów pracy w (...) Zakładach (...):

- od 16 sierpnia 1980 r. do 25 czerwca 1986 r. na stanowisku operatora urządzeń do produkcji sadz, tj. stanowiska wymienionego w dziale IV „W chemii”, poz. 21 pkt. 1 zarządzenia nr 7 Ministra Przemysłu Chemicznego i Lekkiego z dnia 7 lipca 1987r., oraz

- od 26 czerwca 1986 r. do 31 grudnia 1998 r. na stanowisku operatora urządzeń do demineralizacji wody, tj. stanowiska wymienionego w dziale II „W energetyce”, poz. 1 pkt. 1 tego zarządzenia, a to z uwagi na brak ww. stanowisk w rozporządzeniu resortowym w dziale, pozycji i punkcie, na które powołał się pracodawca w świadectwie pracy z dnia 28 lutego 2003r.

(...) Zakłady (...) zajmowały się produkcją sadzy. Odwołująca rozpoczęła pracę w tych zakładach w dniu 16.08.1980r. Początkowo wykonywała pracę na wydziale sadzy jako aparatowa przy aparatach do spalania oleju. Podgrzewanie, a następnie spalanie olejów węglpochodnych było końcowym etapem procesu wytwórczego, bowiem ze spalanego oleju uzyskiwano sadzę. Ubezpieczona wykonywała tę pracę przez całe dniówki. W okresie od 8 marca 1983 r. do 7 marca 1986 r. odwołująca przebywała na urlopie wychowawczym. Po powrocie rozpoczęła pracę w kotłowni przy obsłudze aparatów do uzdatniania wody. Oprócz aparatowej w kotłowni pracowali także palacz oraz pomocnik palacza. Do jej zadań należało przeprowadzanie procesu uzdatniania wody, tj. oczyszczania jej z wszelkich czynników chemicznych, co było pierwszym etapem w procesie produkcji sadzy. Następnie ubezpieczona pobierała próbki wody oraz sprawdzała, czy woda jest odpowiednio oczyszczona oraz czy utrzymuje odpowiednio pH. W razie potrzeby musiała zasolankować zbiornik by uzyskać pożądany poziom uzdatnienia wody. Tak przetworzona woda była potrzebna do produkcji pary. Woda była podgrzewana do 300 stopni C.. Wytworzona para podgrzewała oleje węglpochodne potrzebne do produkcji sadzy. Oleje wymagały ciągłego podgrzewania celem utrzymania ich odpowiedniej gęstości. Za pomocą rezerwuarów olej był przepompowywany na wydział sadzy, gdzie zachodził dalszy etap wytwarzania sadzy. Sadzę uzyskiwano poprzez spalanie oleju. Odwołująca, jak i inni pracownicy, otrzymywali dodatek za pracę w warunkach szczególnych, a także posiłki regeneracyjne. Inni pracownicy kotłowni otrzymali świadectwa pracy warunkach szczególnych. Ubezpieczona wykonywała te prace w kotłowni – będącej częścią wydziału energetycznego – stale i w pełnym wymiarze czasu, przez całe dniówki, nie była delegowana do innych prac.

Nadto ustalono, że w okresach: 30 grudnia 1991r. do 6 stycznia 1992r., 16 marca 1992r. do 28 marca 1992r., 3 lutego 1993r. do 10 lutego 1993r., 23 kwietnia 1993r. do 10 maja 1993r., 25 listopada 1993 r. do 30 listopada 1993r., 14 marca 1994 r. do 27 maja 1994r., 28 czerwca 1995r. do 19 listopada 1995r., 9 czerwca 1997r. do 22 września 1997r., od 20 stycznia 1998r. do 7 lipca 1998r. pobierała zasiłki chorobowe .

Powyższe okoliczności Sąd ustalił na podstawie akt organu rentowego, w tym akt osobowych i płacowych odwołującej z Zakładów (...) w G. (k. 16), zeznań świadków A. N. i M. W. (nagranie rozprawy z dnia 20 kwietnia 2016r., min. 14.31 i n., k. 22 i n.), przesłuchania odwołującej (nagranie rozprawy z dnia 20 kwietnia 2016r., min. 50.26 i n., k. 25 i n.).

Sąd zważył, co następuje:

Odwołanie ubezpieczonej, W. G. zasługuje na uwzględnienie.

Zgodnie z art. 184 ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2015 r. poz. 748 ze zm.) ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948r. przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32, 33, 39 i 40, jeżeli w dniu wejścia w życie ustawy osiągnęli:

- 1) okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymaganym w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż 60 lat - dla kobiet i 65 lat - dla mężczyzn oraz
- 2) okres składkowy i nieskładkowy, o którym mowa w art. 27.

Emerytura przysługuje pod warunkiem nieprzystąpienia do otwartego funduszu emerytalnego albo złożenia wniosku o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu, na dochody budżetu państwa.

W zakresie określenia wieku emerytalnego, o którym mowa w art. 32 ust. 1 ww. ustawy, rodzajów prac lub stanowisk oraz warunków, na podstawie których ubezpieczonym przysługuje prawo do emerytury art. 32 ust. 4 odsyła do uregulowań Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8 poz.43 ze zm.).

W myśl § 3 i 4 rozporządzenia, pracownik który wykonywał prace w szczególnych warunkach, wymienione w załączonym do rozporządzenia wykazie A, nabywa prawo do emerytury, jeżeli spełnia łącznie następujące warunki:

1. osiągnął wiek emerytalny wynoszący: 55 lat dla kobiet
2. ma wymagany 20 letni okres zatrudnienia, w tym co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach.

Zgodnie z treścią § 2 ust. 1 i 2 ww. rozporządzenia, okresami pracy uzasadniającymi prawo do świadczeń na zasadach określonych w tym akcie prawnym są okresy, w których praca w szczególnych warunkach jest wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy. Okresy pracy, o których mowa w ust. 1, stwierdza zakład pracy, na podstawie posiadanej dokumentacji, w świadectwie wykonywania prac w szczególnych warunkach, wystawionym według wzoru stanowiącego załącznik do przepisów wydanych na podstawie § 1 ust. 2 rozporządzenia, lub w świadectwie pracy.

Przedmiotem sporu w niniejszej sprawie pozostawało ustalenie, czy ubezpieczona spełnia przesłanki do nabycia emerytury wcześniejszej z tytułu pracy w warunkach szczególnych po ukończeniu 55 roku życia.

W wykazie A do w/w rozporządzenia w dziale IV pod pozycją 21 za pracę w warunkach szczególnych uznaje się prace przy produkcji sadzy.

Dodatkowo w zarządzeniu nr 7 Ministra Przemysłu Chemicznego i Lekkiego z dnia 7 lipca 1987r. w dziale IV „W chemii”, poz. 21 pkt. 1 uwzględniono stanowisko „aparatowy”.

Zdaniem Sądu, w niniejszej sprawie postępowanie dowodowe, a zwłaszcza spójne i skorelowane ze sobą zeznania świadków będących współpracownikami odwołującej z czasów pracy w Zakładach (...), poparte również przesłuchaniem samej odwołującej jednoznacznie i w sposób jasny potwierdzają, iż wykonywała ona stale i w pełnym wymiarze czasu prace związane w całości z produkcją sadzy.

Co znaczące w niniejszej sprawie, organ rentowy wyłączył z okresów pracy w warunkach szczególnych odwołującej okresy pobierania zasiłków chorobowych uznając, iż nie podlegają one zaliczeniu do okresów pracy w warunkach szczególnych.

Sąd tego poglądu nie podziela, mając na uwadze stanowisko judykatury i doktryny, w szczególności uchwałę Sądu Najwyższego z dnia 27 listopada 2003r., sygn. akt III UZP 10/03 (OSNP 2004/5/87, lex nr 81642).

W tym miejscu należy powtórzyć za Sądem Najwyższym, iż: „Do okresu pracy w szczególnych warunkach, o jakich mowa w § 4 ust. 1 pkt 3 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8, poz. 43 ze zm.), wlicza się okresy zasiłku chorobowego w czasie trwania tego stosunku pracy, przypadające po dniu wejścia w życie ustawy z dnia 17 października 1991 r. o rewaloryzacji emerytur i rent, o zasadach ustalania emerytur i rent oraz o zmianie niektórych ustaw (Dz. U. Nr 104, poz. 450 ze zm.).”

Ponadto Sąd ma na uwadze wyrok Sądu Najwyższego z dnia 23 kwietnia 2010r., sygn. akt II UK 313/09 (OSNP 2011/19-20/260, lex nr 987667), wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 29 maja 2012r., sygn. III AUa 2385/11.

I tak Sąd Najwyższy, stwierdza iż: „Osiągnięcie do dnia 1 stycznia 1999r. okresu pracy w szczególnych warunkach, o którym mowa w art. 184 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (jednolity tekst: Dz.U. z 2009r. Nr 153, poz. 1227 ze zm.) wyłącza ponowne ustalenie tego okresu po osiągnięciu wieku emerytalnego według zasad wynikających z art. 32 ust. 1a pkt 1 tej ustawy, obowiązujących od dnia 1 lipca 2004r.”.

Mając na względzie treść zacytowanego orzeczenia Sądu Najwyższego należy podnieść, że sytuacja osób wymienionych w art. 184, opisywana w doktrynie jako ekspektatywa prawa podmiotowego, polega na spełnieniu się tylko części stanu faktycznego koniecznego do nabycia prawa, które poprzedza i zabezpiecza przyszłe prawo podmiotowe. Uwzględnianie ochrony praw w trakcie nabywania, aprobowane i wskazywane w orzecznictwie Europejskiego Trybunału Sprawiedliwości (por. wyrok z dnia 3 października 2002r., A. P., sprawa C-347/00, (...) 2002 s. I- (...)), znajdowało wyraz także w orzecznictwie Sądu Najwyższego (por. uchwałę składu siedmiu sędziów z dnia 27 kwietnia 2000r., III ZP 2/00, OSNAPiUS 2000 nr 16, poz. 620 oraz wyroki: z dnia 4 grudnia 2003 r., I PK 111/03, OSNP 2004 nr 21, poz. 368; z dnia 24 września 2004 r., II PK 25/04, OSNP 2005 nr 10, poz. 141 i wcześniejszy z dnia 19 listopada 1993 r., II URN 47/93, OSNCP 1994 nr 5, poz. 117).

Także Trybunał Konstytucyjny stosunkom tym niejednokrotnie dawał ochronę, jeżeli miały postać ekspektatywy maksymalnie ukształtowanej, czyli sytuacji prawnej, która spełnia zasadniczo wszystkie przesłanki ustawowe nabycia prawa do emerytury pod rządami dawnej ustawy, bez względu na stosunek do niej ustaw późniejszych. Trybunał uznawał je za postaci praw podmiotowych, do których znajduje zastosowanie ochrona praw nabytych (por. wyroki z dnia 30 listopada 1988 r., K 1/88, OTK 1988 nr 1, poz. 6; z dnia 22 czerwca 1999 r., K 5/99, OTK 1999 nr 5, poz. 100; z dnia 23 listopada 1998 r., SK 7/98, OTK 1998 nr 7, poz. 114 i przede wszystkim orzeczenie z dnia 11 lutego 1992 r., K 14/91, OTK 1992 nr 1, poz. 7).

Uwzględniając, że ochrona ekspektatywy może wynikać z jej istoty, lecz także zyskiwać wzmocnienie w prawie, należy stwierdzić, że funkcję takiego wzmocnienia spełnił art. 184 ustawy o emeryturach i rentach wobec pozostających w toku stosunków nabywania prawa do emerytury z tytułu wykonywania zatrudnienia w szczególnych warunkach przed dniem 1 stycznia 1999r. W przepisie tym ustawodawca utrwalił sytuację osób, które w dniu wejścia w życie ustawy wypełniły warunki stażu szczególnego i ogólnego i zadeklarował ich przyszłe prawo do emerytury w wieku wcześniejszym; przez wydanie tego przepisu nastąpił stan związania, tj. zobowiązania się przez Państwo do powstrzymania się od jakiegokolwiek ingerencji w istniejące prawo tymczasowe. Wobec tego przewidziana w ustawie ekspektatywa prawa do emerytury nie mogła wygasnąć na skutek nowej regulacji ustalania stażu zatrudnienia. Gwarancji przyszłego prawa do emerytury złożonej wobec osób, o których mowa w art. 184 ustawy, ustawodawca nie mógł już naruszyć przez ustalenie innego sposobu wyliczenia ich stażu ubezpieczenia. Stąd ocena, że wykazanie w dniu 1 stycznia 1999r. określonego w art. 184 ustawy okresu wykonywania pracy w szczególnych warunkach wyłącza ponowne ustalenie tego okresu po osiągnięciu wieku emerytalnego, według zasad wynikających z art. 32 ust. 1a pkt 1 obowiązujących po dniu 1 lipca 2004r. Pogląd ten wzmacnia treść art. 32 ust. 4 ustawy emerytalnej, odsyłająca w zakresie warunków emerytalnych do przepisów dotychczasowych (obowiązujących przed dniem 1 stycznia 1999r.)

(vide - wyrok Sądu Najwyższego z dnia 23 kwietnia 2010r., sygn. akt II UK 313/09 (OSNP 2011/19-20/260, lex nr 987667).

Teza ta pozostaje aktualna w orzecznictwie, co znajduje potwierdzenie również w wyroku Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z dnia 26 sierpnia 2015 r., sygn. akt III AUa 442/15 (lex nr 1794366), w którym Sąd uznał, iż „Do okresu pracy w szczególnych warunkach wlicza się również okresy zasiłku chorobowego przypadające po wejściu w życie ustawy z 1991 r. o rewaloryzacji emerytur i rent, o zasadach ustalania emerytur i rent oraz o zmianie niektórych ustaw.”

Ponadto, również w wyroku Sądu Apelacyjnego w Łodzi z dnia 25 czerwca 2015r., sygn. akt III AUa 1345/14 (lex nr 1771008) wskazano, iż „Co prawda przepis art. 32 ust. 1a u.e.r.f.u.s. obowiązuje od dnia 1 lipca 2004 r. i odnosi skutek również względem stanów prawnych i faktycznych istniejących przed dniem jego wejścia w życie, jednakże osiągnięcie do dnia 1 stycznia 1999 r. okresu pracy w szczególnych warunkach, o którym mowa w art. 184 ust. 1 pkt 1 u.e.r.f.u.s. (m.in. 15 lat pracy w warunkach szczególnych) wyłącza ponowne ustalenie tego okresu po osiągnięciu wieku emerytalnego według zasad wynikających z art. 32 ust. 1a pkt 1 tej ustawy, obowiązujących od dnia 1 lipca 2004 r. Zatem w sytuacji wnioskodawcy, który uzyskał wymagany na podstawie obowiązujących do dnia 1 stycznia 1999 r. przepisów okres zatrudnienia w szczególnych warunkach przed wskazaną wyżej datą należy przyjąć, że przedmiotowy przepis nie znajduje zastosowania przy ustalaniu jego okresu pracy w warunkach szczególnych, co wyklucza możliwość odliczenia od tego okresu - okresu pobierania zasiłku chorobowego.”

Powyższe tezy orzecznicze wyraźnie wskazują, iż poglądem większościovym w aktualnej judykaturze jest uwzględnienie do okresu pracy w warunkach szczególnych okresów, w których ubezpieczony przebywał na zasiłku chorobowym.

Sąd Okręgowy w pełni podziela ten kierunek orzeczniczy, wskazując przy tym, iż brak jest racjonalnych argumentów by uznać za celowe potraktowanie okresów zasiłku chorobowego jako wyłączonych z okresu pracy w warunkach szczególnych. Jeżeli bowiem pracownik wykonuje pracę w warunkach szczególnych w sposób ciągły, nieprzerwany, to okresy przebywania na zasiłku chorobowym należy uznać za część tego okresu pracy, w której co prawda osoba czasowo nie wykonuje pracy ze względów zdrowotnych, co nie zmienia faktu, iż pozostaje pracownikiem w warunkach szczególnych. Nieuzasadnionym i nieusprawiedliwionym byłoby zatem sztuczne wyodrębnienie okresów, kiedy osoba przebywała na zasiłku chorobowym z tego okresu pracy oraz uznanie ich za nienależące do tego okresu.

Z powyższych przyczyn, Sąd stwierdził, że W. G. z momentem ukończenia wieku emerytalnego spełniła łącznie wszystkie warunki niezbędne do przyznania emerytury z obniżonego wieku, wynikające z treści art. 184, ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2015 r. poz. 748 ze zm.), a tym samym jej odwołanie zasługuje na uwzględnienie.

Biorąc pod uwagę okres zaliczony przez Sad do pracy w warunkach szczególnych w (...) Zakładach (...) od 16.08.1980r do 7.03.1983r (2 lata 6 mies. i 19 dni) i po urlopie wychowawczym w tym samym zakładzie od 8.03.1986r do 31.12.1998r (12 lat 9 mies. 22 dni) łącznie daje to 15 lat 4 miesiące i 11 dni pracy w warunkach szczególnych.

Sąd zatem przyznał świadczenie od dnia 1 sierpnia 2015r., tj. od miesiąca złożenia wniosku przez odwołującą, zgodnie z art. 129 ustawy o rentach i emeryturach z FUS.

Biorąc wszystkie powyższe względy pod uwagę, Sąd na mocy art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. orzekł, jak w sentencji.

(-) SSO Joanna Smycz